

Преглед на международната среда към м. януари 2024 г.

През м. декември 2023 г. курсът на повечето акции на европейските пазари се повиши, поради ниската инфлация и обявената по-либерална лихвена политика в САЩ за 2024 г. Ръстът на годишния темп на инфлация в Турция през м. декември 2023 г. се повиши до 64.8% спрямо предходния месец.

Евროзона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) се ускори до 0.6% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 0.5% през второ тримесечие.

Очаква се годишната инфлация в еврозоната да нарасне до 2.9% през м. декември 2023 г. спрямо 2.4% през м. ноември, с основни компоненти - индексът на храната, алкохола и тютюна, следван от този на услугите.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) бе с минимално понижение до 6.4% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 10.97 млн. души, което е с 282 хил. души по-малко спрямо м. ноември 2022 г.

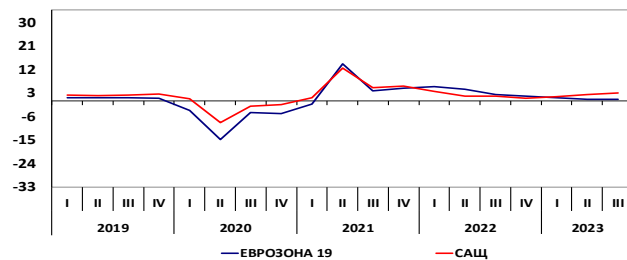
САЩ

Ръстът на БВП достигна до 2.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 2.5% през второ тримесечие. Увеличиха се потребителските разходи, частните инвестиции в дълготрайни активи, разходите на федералното и щатското правителство.

Индексът на потребителските цени нарасна до 3.4% през м. декември 2023 г. спрямо 3.1% през м. ноември, с водещи индексите на енергията, храните и др.

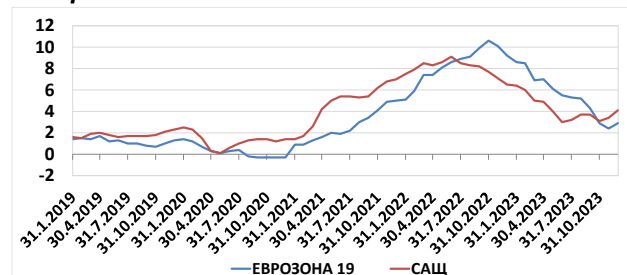
Равнището на безработицата остана без промяна на 3.7% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец. Броят на безработните бе 6.3 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврoзона(19), САЩ

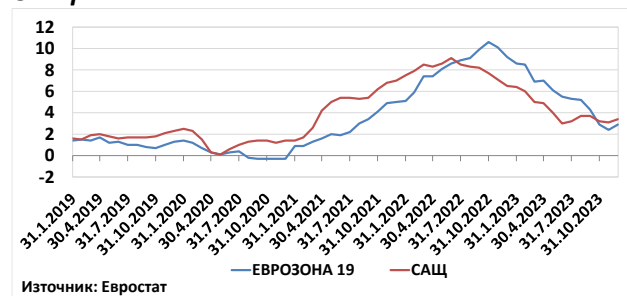
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврoзона (19), САЩ

Източник: Евростат

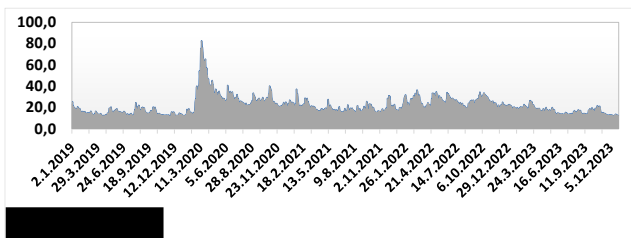
Графика 3. Безработица, %; Еврoзона (19), САЩ

Източник: Евростат

В края на м. декември 2023 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, спадна с -1.4% спрямо предходния месец, до 12.5 пункта. От началото на годината индексът се понижи с -45.6%.

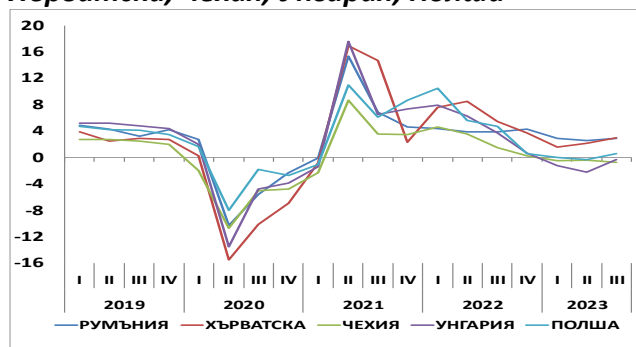
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

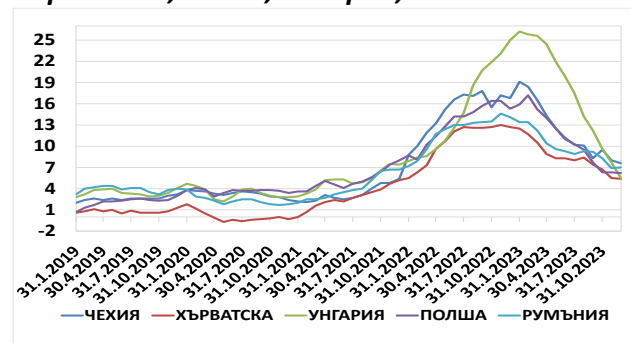
Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

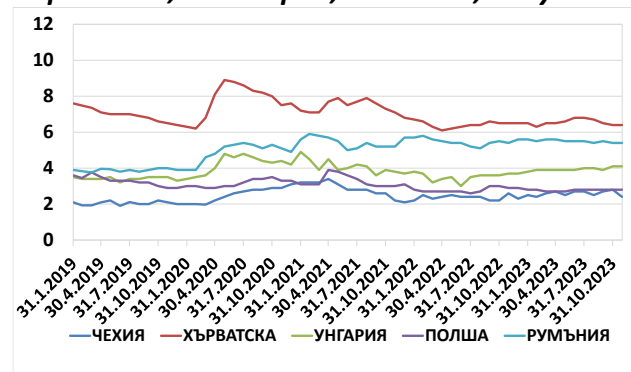

Ръстът на БВП на Румъния се ускори до 2.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 2.6% през второ тримесечие. БВП на Хърватска се повиши до 3% през трето тримесечие спрямо 2.2% през предходното. БВП на Чехия продължи спада си до -0.7% през трето тримесечие на 2023 г. Ръстът на БВП на Унгария забави спада си до -0.3% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо -2.2% през второ. БВП на Полша нарасна до 0.6% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо -0.3% през предходното. За Чехия и Унгария може да се каже, че са в техническа рецесия (две или повече поредни тримесечия на понижение на brutния вътрешен продукт, след период на икономически растеж).

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията спада до 7.6% през м. декември 2023 г. спрямо 8% през м. ноември. Сезонно коригираната безработица се понижи до 2.4% през м. ноември 2023 г. спрямо 2.8% през м. октомври.

Данните за четвъртото тримесечие са смесени. Промишленото производство нарасна, а икономическите настроения останаха ниски. Производственият индекс (за покупка на мениджърите) PMI остана на негативна територия. Правителственият пакет от мерки за икономии влиза в сила на 1-ви януари. Той включи промени в ставките на ДДС, повишени данъци върху доходите на физически лица и компании, по-висок данък върху имуществото и значителни съкращения на държавните субсидии в опит да се ограничи фискалния дефицит.

В края на м. декември чешката централна банка намали основния лихвен процент с 0.25 пр.п. до 6.75%.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 5.4% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица през м. ноември остана без промяна, на 6.4%.

Индустриалното производство и продажбите на дребно се повишиха, а икономическите настроения нараснаха, подкрепени от секторите на услугите и строителството. В края на м. ноември ЕС изплати 700 млн. евро на страната по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост, което ще повиши инвестициите.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се понижи до 5.5% през м. декември 2023 г. спрямо 7.7% през м. ноември. Безработицата остана без промяна при 4.1% през м. ноември спрямо предходния месец.

Очаква се икономиката да нарасне през четвъртото тримесечие. Спадът на продажбите на дребно намалая, поради отслабване на ценовия натиск и ръст на реалните заплати. Свиването на промишленото производство се забави поради падащите производствени цени. В средата на м. декември Европейската комисия отблокира около 10 млрд. евро финансиране за страната. Това е знак за активност и отключване на допълнителни средства в бъдеще, въпреки че фондовете на ЕС, на стойност близо 21 млрд. евро, остават замразени,.

В средата на м. декември унгарската централна банка намали основния лихвен процент с 0.75 пр.п. до 10.5%.

Полша: Годишният темп на инфлацията намалая минимално до 6.2% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица през м. ноември 2023 г. се запази, както предходния месец - на 2.8%.

Очаква се икономиката да се ускори. Инфлацията остана на най-ниското си ниво за последните две години, а икономическите настроения се повишиха. Промишленото производство нарасна, вероятно подкрепено от намаляващите цени на производителите.

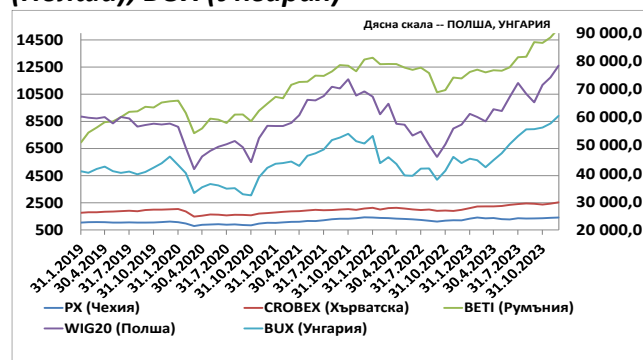
Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

В средата на м. декември правителството на премиера Доналд Туск спечели вот на доверие в парламента. След години на напрежение Туск обеща да подобри отношенията на страната с Европейския съюз. Новото правителство реши да удължи с шест месеца, до юни 2024 г., замразяването на цените на електроенергията и природния газ за домакинствата в опит да подкрепи покупателната им способност.

Румъния: Годишният темп на инфлацията нарасна минимално до 7% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица остана без промяна на 5.4% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец.

Външната търговия и продажбите на дребно се увеличиха, а ръстът на заплатите се ускори. Парламентът одобри държавния бюджет за 2024 г., който определи фискалния дефицит на 5% от БВП и включи мерки като 5% увеличение на заплатите в публичния сектор и 13.8% увеличение на пенсиите. Рейтинговите агенции подчертаха повишените фискални рискове, свързани с бюджета.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

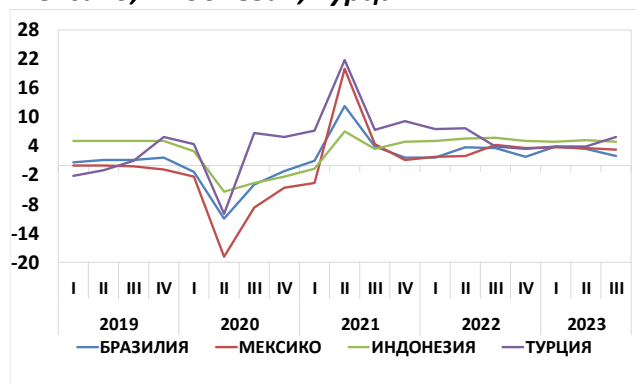
През м. декември 2023 г. чешкият индекс на акции PX се повиши с 1.8% спрямо м. ноември, а полският индекс WIG20 с 5.7%. Хърватският индекс CROBEX нарасна с 4.1%, а унгарският индекс BUX с 4.7% за същия период. Румънският индекс BETI се увеличи с 4.7% за същия период.

Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

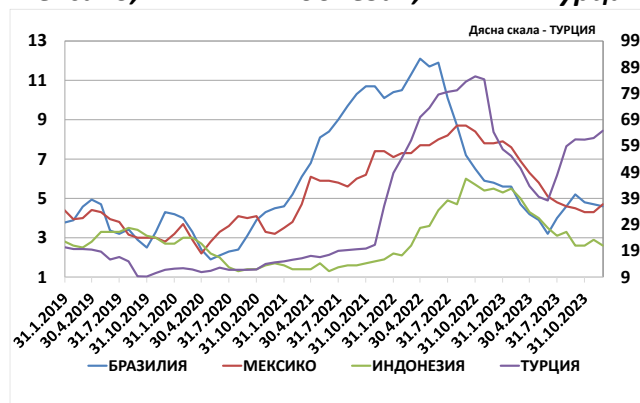
Ръстът на БВП на Бразилия спадна до 2% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.5% през второто. БВП на Мексико се понижи до 3.3% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.6% през предходното. Ръстът на БВП на Индонезия намалю до 4.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 5.2% през второто. БВП на Турция нарасна до 5.9% през трето тримесечие на 2023 г. спрямо 3.9% за второ тримесечие.

Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

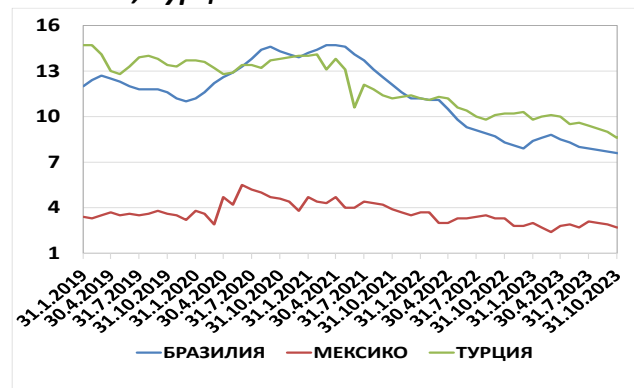
* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Турция: Годишният темп на инфлацията нарасна до 64.8% през м. декември 2023 г. спрямо 62% през м. ноември. Сезонно коригираната безработица също се повиши до 9% през м. ноември 2023 г. спрямо 8.6% през м. октомври.

Очаква се БВП да намалее. Индексите на PMI се понижиха. Икономическите настроения останаха лоши поради песимистичното потребителско доверие. В края на 2024 г. инвестиционните фондове PIMCO, Vanguard и Amundi увеличиха позициите си в турски активи вследствие нормализирането на паричната политика в страната.

В края на м. декември Централната банка на Турция увеличи основния лихвен процент с 2.5 пр.п., до 42.5%.

Бразилия: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 4.6% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намалю слабо до 7.5% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец.

Очаква се икономиката да се забави. Продажбите на дребно намаляват. Индексът PMI в сектора на услугите нарасна леко. На 15 декември беше одобрена реформа, която опростява пет данъка в система с двойно ДДС, което би трябвало да се отрази положително върху бизнес средата. Отмяната на временното намаляване на данъчните облекчения при увеличаване на приходите показва, че правителството може да пропусне целите си за фискалния баланс за 2024 г.

В средата на м. декември Централната банка на Бразилия понижи основния лихвен процент с 0.5 пр.п., до 11.75%.

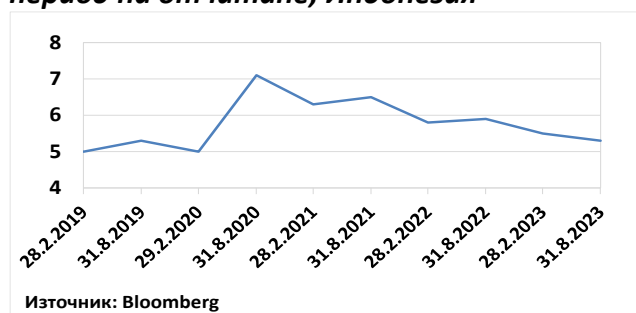
Мексико: Годишният темп на инфлацията се повиши до 4.7% през м. декември 2023 г. спрямо 4.3% през м. ноември. Сезонно коригираната безработица остана стабилна при 2.7% през м. ноември 2023 г. спрямо предходния месец.

Очаква се ръстът на БВП да се забави. Производствените и непроизводствените индекси PMI се понижиха. Производството и износът на автомобили остана стабилно, поради продължаващото силно търсене от САЩ.

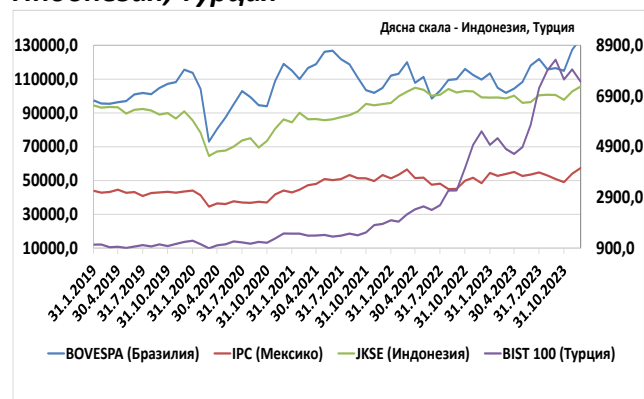
Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи до 2.6% през м. декември 2023 г. спрямо 2.9% през м. ноември. Сезонно коригираната безработица намалю до 5.3% през м. август 2023 г. спрямо 5.5% през м. февруари същата година.

Индексът на S&P Global Manufacturing Purchasing Managers' Index (PMI) нарасна до 52.2 пункта през м. декември спрямо 51.7 пункта през м. ноември. Индексът остана над прага от 50 пункта показвайки по-бързо подобрене в производствения сектор в сравнение с предходния месец. Износът на стоки се сви до 8.8% през м. ноември спрямо 10.3% през м. октомври. Продажбите на дребно забавиха ръста си до 0.1% през м. декември спрямо 2.1% през м. ноември.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. декември 2023 г. бразилският индекс за акции Bovespa се повиши с 5.4% спрямо м. ноември, а мексиканският индекс IPS с 6.2%. Индонезийският индекс JKSE нарасна с 2.7%, докато турският BIST100 спадна с -6% за същия период.

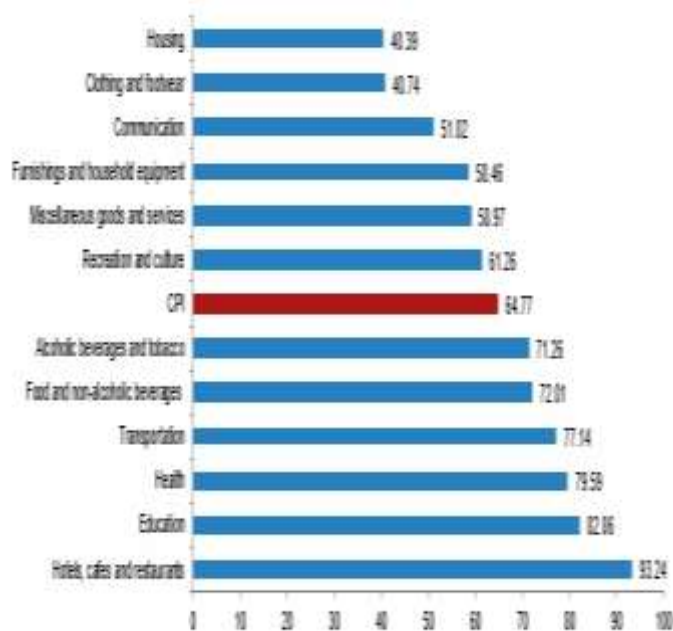
Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. декември 2023 г. курсът на акциите на повечето европейски пазари се повиши. Положително се отразиха очакванията за намаляване на инфлацията и по-разхлабена парична политика от страна на регулаторите.

Турция

Инфлацията в Турция ускори ръста си до 64.8% през м. декември 2023 г. спрямо 62% през м. ноември.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. декември 2023 г., изменение спрямо предходната година, %

Източник: Turkish statistical institute

Цените на храната и неалкохолните напитки нараснаха със 72% през м. декември 2023 г. спрямо същия месец през 2022 г. За същия период, увеличението при транспорта е 77.1%.

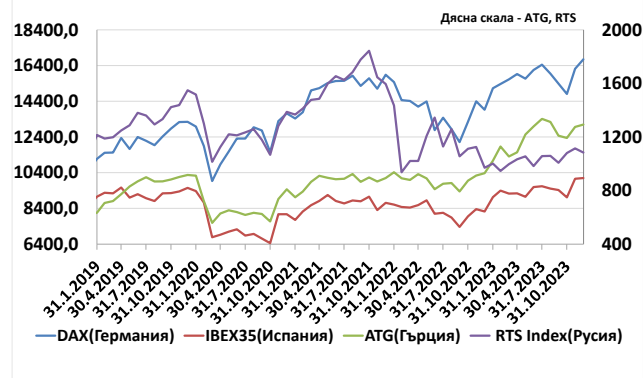
Финансови пазари

През м. декември 2023 г., германският индекс DAX30 нарасна с 3.3% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 се повиши с 0.4%, а гръцкият ATG с 1.4% за същия период.

През м. декември, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се понижи с -2.8% спрямо предходния месец.

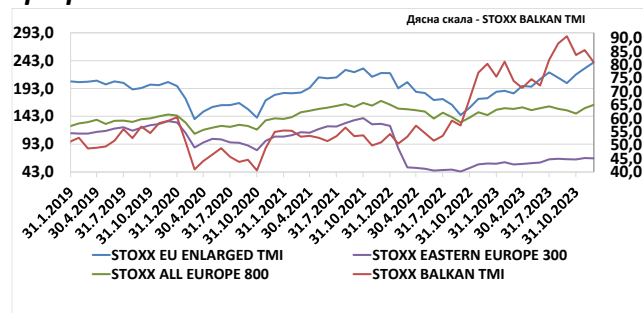
В средата на м. декември руската Централна банка повиши основния лихвен процент с 1 пр.п., до 16%.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. декември 2023 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, бяха с разнопосочна динамика. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), се повиши с 4.7% спрямо м. ноември, като достигна до 239.7.1 б.т.. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, спадна с -5.3% за същия период, до 81 б.т. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, намалю до 67.6 б.т., при понижениe от -0.7% спрямо м. октомври 2023 г. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, се увеличи с 3.8% за същия период и достигна до 163.6 б.т.

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

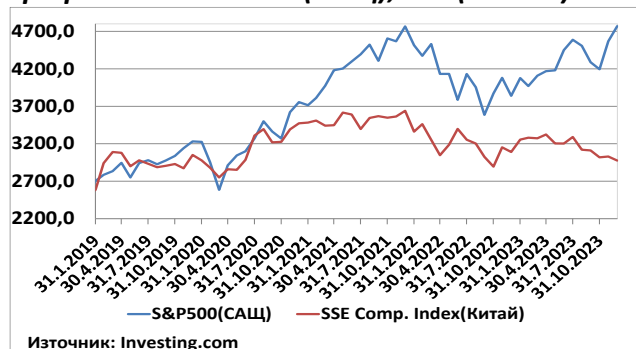
Фактори с влияние на световните финансови пазари

В края на м. декември 2023 г., курсът на акциите на щатските пазари нарасна, вследствие забавянето на инфлацията и новината от председателят на Федералния резерв, Джей Пауъл, за евентуално намаляване на основната лихва през 2024 г. със 75 пр.п.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се повиши с 4.4% през м. декември 2023 г. спрямо предходния месец, а китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) намалая с -1.8% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Борсово търгувани фондове

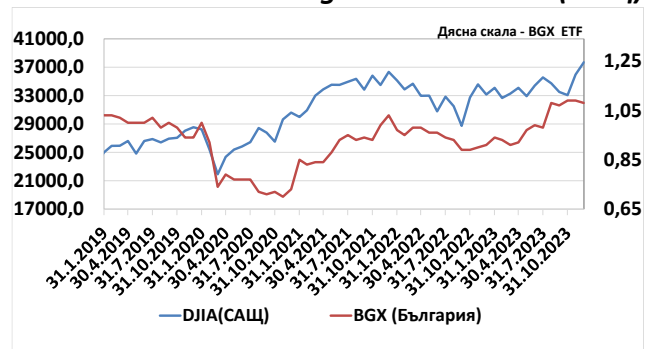
През м. декември 2023 г., курсът на акциите на азиатските пазари се повиши, подкрепени от очакванията на инвеститорите за намаляване на лихвените нива в САЩ през 2024 г.

Курсът на китайските акции се понижи след негативното влияние върху инвеститорите, оказано от проекта за намаляване на разходите за онлайн видеоигри и опасенията за икономическия растеж на страната. Агенцията за кредитен рейтинг Moody's намали кредитната си перспектива за Китай до негативна, като цитира рискове за растежа и криза в сектора на имотите.

В края на м. декември 2023 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) нарасна с 4.8% спрямо предходния месец.

Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се понижи минимално до 1.08 лв. за същия период.

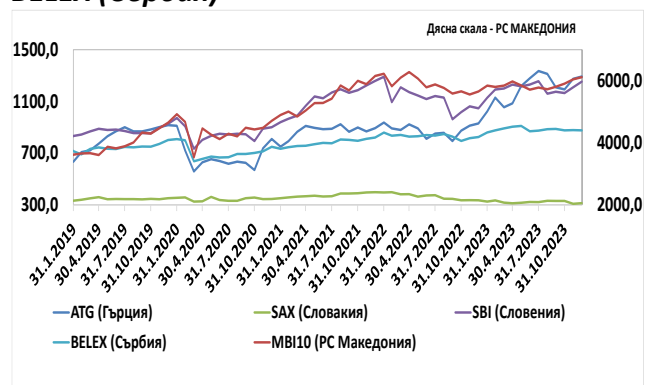
Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране.

В края на м. декември 2023 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се повиши с 1.4% спрямо м. ноември. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF нарасна с 1.2% за същия период. През м. декември 2023 г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF се увеличи с 1.9% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 3.7% за същия период. През м. декември 2023 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF се понижи с -0.2% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

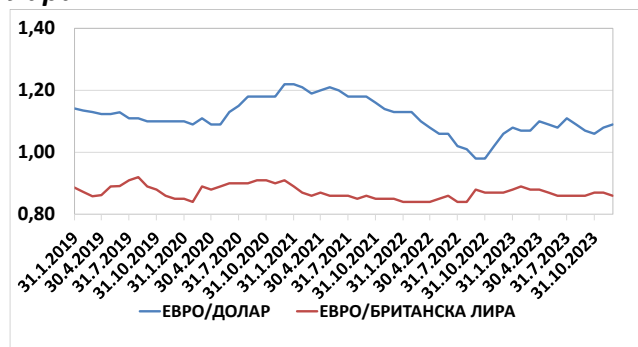
Деривати - базови активи

Валуту

През м. декември 2023 г., европейската валута се повиши спрямо щатския долар, поради по-слабите данни за инфлацията в САЩ, които не достигнаха прогнозираното ниво и заявената пауза в темпа на вдигане на лихвата на федералните фондове от страна на Федералният резерв на САЩ. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.076-1.101 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.09 щ. долара за евро.

За същия период, британската лира (паунд) поскъпна минимално спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.856-0.868, при средномесечна цена от 0.86 паунда за евро.

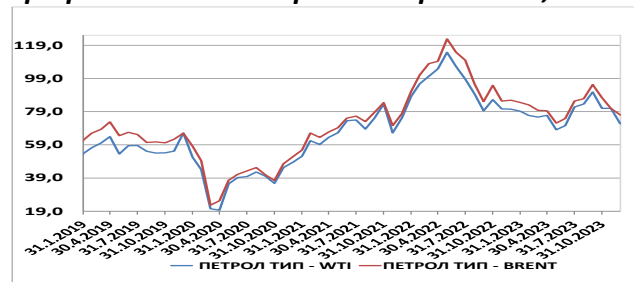
Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

Суровини

През м. декември 2023 г., фючърсите на петрола се понижиха, отразявайки притесненията на инвеститорите от бавното възстановяване на глобалната икономика. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) намаляха до 71.7 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 77 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец, фючърсите на WTI спаднаха с -5.6%, а фючърсите на Brent с -4.8%.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

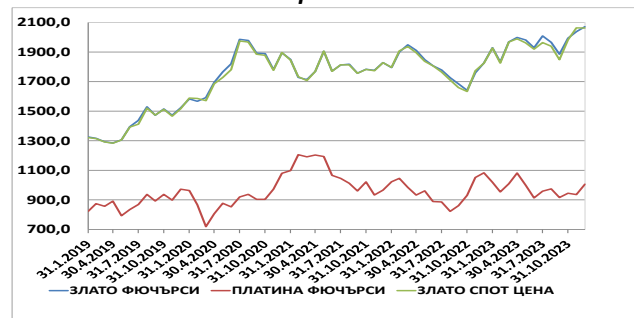

През м. декември 2023 г., фючърсната цена на златото се повиши, като затвори на 2071.8 щ. долара за унция и се задържа трайно над прага от 2000 щ. долара. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 1.7%, вследствие обявената пауза при вдигането на лихвите в САЩ през 2024 г., нарасналата геополитическа нестабилност в Червено море и въоръжените сблъсъци между САЩ и хутите в Йемен.

Фючърсната цена на платината се повиши до 1005.6 щ. долара за унция, при ръст от 7.6% за същия период.

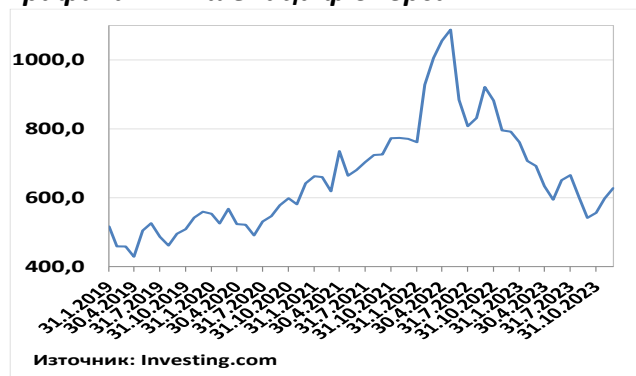
Спот цената на златото се понижи минимално, като в края на м. декември 2023 г. затвори на ниво от 2062.9 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото намаля с -0.04%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. декември 2023 г., фючърсната цена на пшеницата се увеличи с 5%, като затвори на 628 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

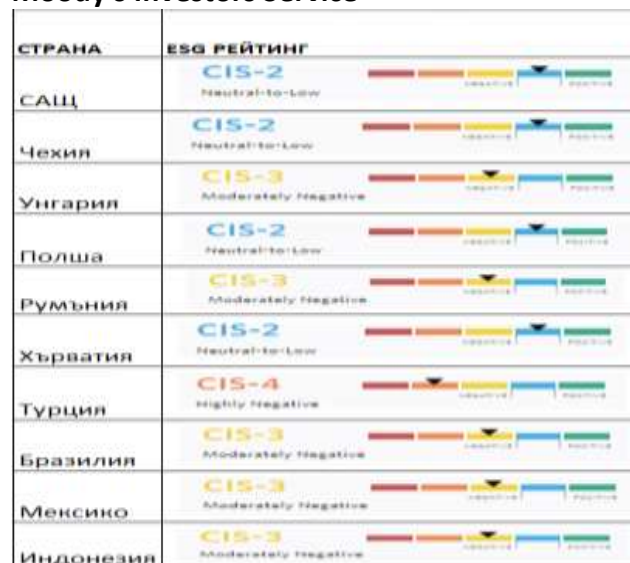
Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Китай	A1 Negative	Понижена перспектива
Чехия	Aa3 Stable	Повишена перспектива
Турция	B3 Stable	Без промяна
Румъния	Baa3 Stable	Без промяна

В средата на м. декември Moody's понижи перспективата за китайския кредитен рейтинг на „отрицателна“ от „стабилна“ заради проект за намаляване на разходите за онлайн видеоигрите в мащабния сектор на видеоигрите в Китай и опасенията за икономическия растеж на страната.

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или неговите трансакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

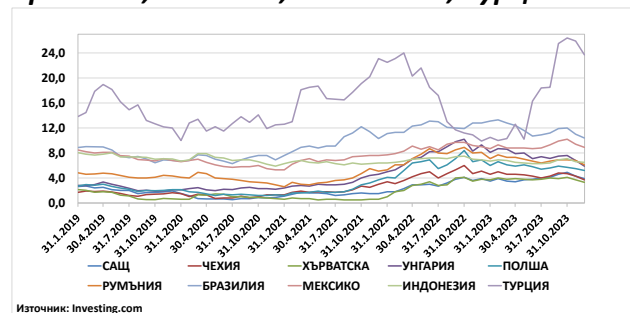

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

През м. декември 2023 г., лихвата по ДЦК на Турция се понижи до 23.7% от 25.9% за м. ноември, а на Унгария до 5.9% от 6.8%. Промяната в доходността на турските ДЦК е -8.5%, а на унгарските ДЦК е -13.2%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 19.1.2024 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.